

Tappioihin valmistautuminen, kuoleman kohtaaminen ja toimintakyvyn palauttaminen

Oppituntikuvaus

Kesto: 1 + 1 oppituntia

Tavoitteet

- oppijat tuntevat tappioiden vaikutuksen omaan itseen sekä omaan ja joukon toimintakykyyn
- oppijat tuntevat tappioiden ja kuoleman kohtaamisen psyykkisen merkityksen omalle ja joukon toimintakyvylle
- oppijat tuntevat kriisin kulun, taistelustressin, trauman vaikutukset
- oppijat tiedostavat oman ja taistelutoverin haavoittuvuuden taisteluolosuhteissa ja saavat välineitä sen käsittelemiseen ja kohtaamiseen
- oppijat osaavat toimia tappioiden jälkeen siten, että toiminta tukee sekä yksilöllistä että joukon valmistautumista seuraavaan tehtävään
- oppijat tuntevat, miten toimia kuolettavasti haavoittuneen palvelustoverin vierellä
- oppijat osaavat kunnioittaa kuolemaan liittyviä erilaisia vakaumuksia
- oppijat tuntevat joukon johtajan keskeisen merkityksen taistelun jälkeisessä joukon orientoitumisessa seuraavaan tehtävään

Sisältö

Tappioihin valmistautuminen

- taistelustressi sotilaan uhkana tai voimavarana
- mahdollisesti traumatisoiva tapahtuma (sota, koetut taistelut) ja sen vaikutus ihmisen perusturvallisuuteen, vaikutukset elämän perustaan, katsomukseen ja uskomusjärjestelmään: maailman muuttuminen turvattomaksi paikaksi, jossa luottamus itseen ja toisiin vähenee ratkaisevasti
- psyykkinen valmistautuminen taisteluun; vaikuttaa palautumiseen
- mahdollisesti traumatisoiva kriisi, kriisin vaiheet
- normaali sotilaskoulutus tukee tappioihin valmistautumista
- lessons learned -oppiminen taistelujen jälkeen
- tunneristiriitojen rehellinen kohtaaminen (esim. isänmaan etu, oma etu)

Kuoleman kohtaaminen

- pelon, epätietoisuuden, aggression ja vihan tunteiden taustalla olevat tarpeet, vahvojen tunteiden saaminen energiaksi sotilaan toimintakyvylle
- oman haavoittuvuuden ja kuolevaisuuden hyväksyminen ja valmius toimia omassa tehtävässä myös tappiot tiedostaen
- millainen on sotilaan hyvä kuolema
- toimintaohjeet kuolevan taistelutoverin läheisyydessä
- taistelutoverin kuoleman kokeminen, surutyön vaiheet
- taistelutoverin kuoleman huomioiminen omassa joukossa

Toimintakyvyn palauttaminen

- psyykkinen toimintakyky, yksilölliset tekijät, luottamus omaan joukkoon, joukon johtajaan ja koko joukon toimintaan

- selviytymiskeinot muuttuneissa tilanteissa
- stressinhallinnan tekniikat
- ryhmäkiinteytys
- sodan oikeutuksen hyväksyminen ja sen vaikutus normaalioloissa traumatisoiviin asioihin, tapahtumiin ja tekoihin
- sotilaan tunteiden käsittely a) poikkeusolojen alussa ja aikana, b) yksittäisen taistelun jälkeen ja c) poikkeusolojen jälkeen
- taistelujen jälkeisten tunneristiriitojen käsittely (esim. kaveria ei jätetä, toiveet ja todellisuus)
- toivottu lopputulos: joukko kykenee seuraavaan tehtävään

Toteutus

Oppituntia suunnitellessa on huomioitava joukko ja sen tulevat tehtävät. Opettajan on perehdyttävä niihin riittävässä määrin, jotta hän kykenee itse hahmottamaan joukon mahdollisen taisteluajatuksen, -ajatuksen ja muut tappioihin ja niiden vaatimiin toimiin vaikuttavat seikat. Koulutus sivuaa osittain samoja teemoja kuin kaatuneiden huolto, joka myös ylläpitää joukon henkistä toimintakykyä.

Opettajan on hallittava aiheen moniulotteisuus. On tunnettava inhimilliset reaktiot kriisissä sekä niiden hallintamahdollisuudet: toisaalta on huomioitava taistelustressin erityisluonne, jonka johdosta kriisiauttamisen menetelmät eivät välttämättä toimi tai voivat olla jopa haitallisia joukon toimintakyvylle. Koulutuksessa on useita rajapintoja syväjohtamiseen. Lisäksi aihe käsittelee kuolemaa ja ihmisen haavoittuvuutta. Aihe tuo elämän haavoittuvuuden lähelle myös rauhan aikana. Aihe synnyttää siihen perehtyvissä aina myös erilaisia tunteita. Kouluttajalta vaaditaan kykyä luoda sellainen tila, jossa kaikenlaiset tunnereaktiot tai niiden puuttuminen koetaan luonnolliseksi ja hyväksyttäväksi. On huomioitava, että oppijoiden joukossa saattaa olla henkilöitä, joiden suhde aiheeseen on henkilökohtainen.